

УДК [070.422:316.343-058.14](477-22)070.328-022.218(477)“192/193”

Цитування:

Вакульчук О. А. Робітькорівський рух у системі діяльності багатотиражної преси України (1920 – початок 1930-х рр.). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 71–78.

Vakulchuk O. (2020). The worker and village correspondents (robsilkor) movement in the system of mass-circulation press of Ukraine (the 1920s – early 1930s). *Library science. Record Studies. Informology*. 4, 71–78 [in Ukrainian].

Вакульчук Ольга Анатоліївна,
кандидат історичних наук,
завідувачка відділу пресознавства
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
o-vakulchuk@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4171-3886>

РОБІТЬКОРІВСЬКИЙ РУХ У СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ БАГАТОТИРАЖНОЇ ПРЕСИ УКРАЇНИ (1920 – початок 1930-х рр.)

Мета роботи: охарактеризувати робітькорівський рух як специфічне явище радянської доби, різновид громадсько-політичного руху, що існував у межах партійно-радянської преси; визначити місце і значення руху в системі діяльності багатотиражної преси України у період його становлення і розвитку. **Методологія** базується на принципі історизму і полягає в застосуванні сукупності методів, зокрема: історико-хронологічного, аналізу історичних джерел і синтезу інформації. **Наукова новизна** полягає у тому, що робітькорівський рух як явище радянського часу розглядається в контексті функціонування низової преси, зокрема, стінних та багатотиражних газет, що виходили на промислових підприємствах, у колгоспах, навчальних закладах і установах України у 1920-х – на початку 1930-х років. **Висновки.** Основною рисою, притаманною рухові, є його масовість, залучення активної більшості до кореспондентської праці як однієї з форм «радянського будівництва» і прояву радянської демократії. Попри абсолютну заідеологізованість основних принципів існування робітькорівського руху, він мав неабияке позитивне значення для тогочасного суспільства, принаймні, його частини – самих робітькорів. Завдяки можливості стати кореспондентом газети звичайні робітники і селяни вчилися азам журналістики, підвищуючи свій освітній і культурний рівень; найздібніші з робітькорів ставали редакторами, літературними працівниками. В умовах гострої нестачі професійних кадрів, робітькори стали основними дописувачами низової преси – районних, багатотиражних, стінних газет, що потребувало глибокої обізнаності у справах конкретного виробничого колективу, участі у громадському житті. Позитивним фактором, що характеризує робітькорівський рух, може також слугувати усвідомлення його внеску в історію розвитку медіаосвіти.

Ключові слова: робітькорівський рух; робітькорівський рух; партійно-радянська преса; багатотиражні і стінні газети.

Vakulchuk Olga,
Doctor of Philosophy in Social Communication,
Junior Research Associate of the Department
of Biobibliographic Information Resources Formation
of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

THE WORKER AND VILLAGE CORRESPONDENTS (ROBSILKOR) MOVEMENT IN THE SYSTEM OF MASS-CIRCULATION PRESS OF UKRAINE (the 1920s – early 1930s)

The purpose of the article is to characterize the Robsilkor movement as a specific phenomenon of the Soviet era, a kind of social and political movement existing within the Soviet Party press; to determine the place and significance of the movement in the system of mass-circulation press of Ukraine during its formation

and development. **The methodology** is based on the principle of historicism and offers a set of methods to be applied herein, in particular: historical and chronological, analysis of historical sources and synthesis of information. **The scientific novelty** lies in consideration of the Robsilkor movement as a phenomenon of the Soviet era in the context of the functioning of the grassroots press, in particular, wall and mass-circulation newspapers issued by the industrial enterprises, collective farms, schools, and institutions of Ukraine in the 1920s - early 1930s. **Conclusions.** The Robsilkor movement was a specific phenomenon of the Soviet era that became widespread and gained public importance thanks to the support of the Soviet Party leadership that trusted workers and village correspondents to shape public opinion. The main feature of the movement was its massiveness as the active majority worked as correspondents «building Soviet socialism» and manifesting Soviet democracy. Despite the fact that the basic principles of the Robsilkor movement were ideologically charged, it had a positive influence on society at that time. Thanks to the opportunity to become a newspaper correspondent, ordinary workers and peasants learned the basics of journalism, increasing their level of education and culture; the most capable of the worker and village correspondents became editors, literary workers. In the context of acute shortage of professional staff, worker and village correspondents became the main contributors to the grassroots press – district, mass-circulation, and wall newspapers. That job required deep awareness of the affairs of a particular production team as well as participation in public life. Awareness of the contribution to the history of media education can also serve as a positive factor that characterizes the Robsilkor movement.

Key words: worker and village correspondents; Robsilkor movement; Soviet party press; mass-circulation and wall newspapers.

Актуальність теми дослідження. Робсількорівський рух – специфічне явище радянської доби, що набув найширшого розповсюдження і суспільного значення завдяки підтримці партійно-радянського керівництва, яке покладалося на робітничих і селянських кореспондентів у справі формування суспільної думки. Окрім усвідомлення того факту, що робсількорів можна використовувати як активних провідників у життя лінії партії, з їх допомогою можна було вершити розправу над «ворогами народу». Втім, роль робсількорівського руху не є такою однозначною, на часі дослідження цього феномену з нових позицій, що означає перегляд усталених стереотипів, які заважали об'єктивному висвітленню цієї теми як у пострадянський період, так і на сучасному етапі розвитку історичної науки. У статті пропонується розглянути процес становлення і розвитку руху в Україні в контексті вивчення багатотиражної преси.

Мета роботи – розкрити роль і значення, визначити місце робсількорівського руху в системі діяльності багатотиражної преси України 1920-х – початку 1930-х рр.

Аналіз досліджень та публікацій. Для вивчення руху робітничо-селянських кореспондентів характерні два підходи: дослідження

його як складової історії радянської періодики і як самостійного об'єкта. В обох випадках це явище трактувалося як суто радянський винахід, новація радянської преси. Усі дослідження радянських часів, присвячені пресі, торкаються питань руху робсількорів. Серед праць, цілком присвячених вивченню робсількорівського руху, такі: «Партия – организатор рабселькоровского движения в СССР (1917–1937)» Г. Кожевникова (1965) [1], «Возникновение и развитие рабселькоровского движения в СССР» В. Алферова (1970) [2], дисертаційні дослідження Г. Вартанова «Рабкоровское движение на Украине после XX съезда КПСС (1956–1961 годы)» [3], В. Цветкова «Коммунистическая партия – организатор и руководитель движения рабочих корреспондентов в первые годы индустриализации страны (1926–1929 гг.)» [4], статті «Робселькорівський рух в умовах формування тоталітарної системи в Україні» Ю. Степанчука (2003) [5], «Робсількорівський рух» О. Мовчан (2012) [6], «Рабселькоры как явление советской действительности 1920–1930-х годов» Д. Сафонова (2015) [7] тощо.

Виклад основного матеріалу. Робсількорівський рух – широко розповсюджене явище в СРСР, тісно пов'язане з існуванням низової

преси – районних, багатотиражних, стінних газет. Ініціатором створення руху є В. І. Ленін, чий заклик щодо необхідності організації мережі кореспондентів з місць, важливості дописів з заводів, майстерень, копалень, прозвучали у 1919 р. Втім, задовго до цього матеріали робітників вже публікувалися у газетах «Искра» (1900 р.) і «Правда» (1912 р.). Так, лише в перший рік виходу «Правди» надруковано понад 11 000 робітничих кореспонденцій. Проте масовим робсількорівський рух став саме завдяки ленінським настановам. Безпосередню участь у становленні і розвитку робсількорівського руху брали М. Горький, М. Калінін, Н. Крупська, М. Ульянова, в Україні – П. Постишев.

Форми і методи керівництва робсількорівським рухом, заходи, направлені на укріплення зв'язку робсількорів з масами трудящих, прописані у резолюції XIII з'їзду РКП(б) «Про пресу» від 31 травня 1924 р., постанові Оргбюро ЦК РКП(б) «Про робсількорівський рух» від 1 червня 1925 р., постанові ЦК ВКП(б) «Про чергові задачі партії у галузі робсількорівського руху» від 27 серпня 1926 р., Постанові ЦК ВКП(б) від 16 квітня 1931 р. «Про перебудову робсількорівського руху». Основний посил названих документів зводиться до закликів зміцнення інституту робітничих кореспондентів, залучення до лав робсількорів широких мас робітників і селян, здійснення партійного керівництва роботою робсількорівських організацій, редакцій газет, а також «розгорнутого наступу на класових ворогів» [8, 285].

На початку 1930-х років, у розпал індустріалізації, робкори активно включилися у справу її пропаганди. У газетах друкуються матеріали на кшталт «Київ індустріальний», «Нові соціалістичні велетні вимагають палива...», «Робкори в передові колони бійців за Київ індустріальний», «День індустріалізації на Україні», «Робкори «Ленінської кузні» приймають заклик Червонопрапорців» [9] тощо. Кількість робкорів щороку зростала, як і кількість багатотиражних газет. Так, на київському заводі «Червоний екскаватор», на початку 1930-х років окрім загальнозаводської «Сівалки» виходило до 40 щоденних бригадних і цехових газет. У цих газетах брали участь понад

1500 робкорів (загальна кількість працівників заводу на той час складала 3500). [10].

Формування робкорівського руху в УРСР розпочалося на Донбасі навколо Бахмутської (Артемівської) газети «Кочегарка» у 1922 р. Є відомості, що основні засади руху почали складатися в Україні раніше – у 1920–1921 рр., коли велися дискусії навколо організаційних питань: обирати чи призначати робкорів і хто має це робити, навчати робкорів через гуртки «друзів газети» чи іншим чином. У 1921–1922 р. робкори вже досить активно друкували свої матеріали у додатках до «Коммуниста», таких, як «Рабочая Украина» (Харків, 1922), у газеті «Украинский гудок»/«Южный гудок» (Харків, 1921).

Методичну допомогу у професійному навчанні робсількорів здійснював журнал «Рабоче-крестьянский корреспондент», хоча від самого початку ця робота не вимагала ні спеціальної освіти, ні навіть високого рівня грамотності: «Не нужно смущаться тем, что заметка будет написана коряво... – мы учимся строить свою рабочую газету» [11, 5]. Партійне керівництво України для просвіти зростаючої армії робсількорів і для постановки та обговорення питань друку вважало за необхідне створити місцеві професійні видання. У 1925 р. засновано журнал «Червона преса», де друкувалися статті та інші тексти викладачів кафедри газетознавства Українського комуністичного інституту журналістики (УКІЖ).

У 1927 р. у Харкові почали виходити два журнали: «Робкор України» і «Селькор України», з 1929 р. їх об'єднано під спільною назвою «Робсількор». Заснуванню журналів передувала агітаційна кампанія за нові часописи. Відділ преси ЦК КП(б)У у зверненні до всіх окружних партійних комітетів, редакцій газет, робкорів, аргументував необхідність видання спеціального журналу зростанням робкорівського руху та значним збільшенням кількості газет, особливо, стінних, українською мовою: «Новий журнал мусить посунути наперед по шляху українізації актив робітників, об'єднаних у робкорівських організаціях. Вихід журналу треба розцінювати як новий крок на шляху до здійснення національної політики партії» [12, 5].

У 1930-ті рр. виходили газети, присвячені питанням, пов'язаним з робсількорівською справою. Вони мали вигляд «газети в газеті», як, наприклад, «Робкор-ударник» у газеті «Червонопрапорник» (Київ), «Робкорівська сторінка» у газеті «Шлях робітника» (Шостка); одноразової газети: «За більшовицькі кадри преси» (Харків); спецвипуску, бюлетеню чи додатку, прив'язаного до конкретної події чи дати, як «Робселькор Кременчуччини» (Кременчук, випуск, присвячений охороні урожаю); як оперативна листівка – «Робкорівський ешелон руди – домнам» (Кривий Ріг); у вигляді одноденної газети, як «Робкори промкооперації Криворіжжя рапортують» (Кривий Ріг). Виходили і робсількорівські газети, що їх видавали, як додатки «Луганська правда», «Пролетарська правда», «Соціалістична Харківщина», «Червоний гірник»: «Робселькор Луганщини», «Робселькор-ударник», «Робселькор Криворіжжя», «Робселькор Харківщини» тощо.

Серед заходів, широко розповсюджених у 1920-х – на початку 1930-х рр. і спрямованих на укріплення інституту робсількорів, – конференції, з'їзди, курси, семінари, наради – сотні по всій країні, де обговорювалися нагальні питання стосовно робсількорівської справи, ставилися нові завдання, визначалися найкращі працівники газет тощо. Наприкінці 1923 р. на честь виходу тисячного номера газети «Кочегарка» відбувся перший з'їзд робкорів Донеччини, а влітку 1924 р. на шахтах і заводах пройшли численні робкорівські наради, котрі передували II Вседонецькому з'їзду робкорів, що відбувся у жовтні 1924 р. У 1924 р. на свій з'їзд збиралися робсількори Катеринославщини, у 1925 р. – Одещини; у тому ж 1925 р. проходив Вінницький окружний з'їзд сількорів, окружна нарада сількорів Тульчинської та Кременчуцької округ, з'їзд робсількорів Харківщини тощо. Робкори регулярно звітували про свої досягнення, надаючи цифри про кількість «новонавернених» та про кількість своїх дописів. Ці дані публікувалися у газетах. Так, «Коммунист» у травні 1925 р. повідомляє, що протягом січня–квітня від робкорів надійшло кореспонденцій: у січні – 264, лютому – 288, березні – 407, квітні – 941 і що найкраще охо-

плено Донбас і великі міста – промислові центри. Щодо робкорівських матеріалів, то найбільше у 1925 р. їх надали Харків (440), Київ (177), Одеса (131), Макіївка (84), Катеринослав (79), Сталіно (77), дещо менше – Луганськ (45), Миколаїв (39), Горлівка (21), Запоріжжя (14) та ін. міста [13].

У 1926–1928 рр. організовано 4-місячні курси підвищення кваліфікації газетних робітників, що працювали за такою програмою: 1. Публіцистика (65 год.), 2. Українська література (55 год.), 3. Основи газетної справи (35 год.), 4. Інформація та фоторепортаж (75 год.), 5. Огляд сучасної української преси (25 год.), 6. Техніка друкованої справи (35 год.), 7. Українська мова (75 год.), 8. Політекономія (95 год.), 9. Економгеографія (35 год.), 10. Основні проблеми світової політики (30 год.), 11. Основні проблеми сучасного періоду соц. будівництва (40 год.), 12. Робсількорівський рух (10 год.). У програмі зазначається, що викладання української мови на курсах «має вдосконалити знання мови слухачів та виправити хиби сучасної газетної мови» [14, 113–114]. Така увага до мови пов'язана з проведенням політики українізації у 1920 – на початку 1930-х рр. Тема українізації залишалася актуальною на початку 1930 х років і робсількори, як «ударний загін» радянської журналістики, жваво її обговорювали: «Робкори ... відгукуються на заклик опанувати українську культуру та запровадити українську мову в заводській пресі і в розмовах» [15].

Зважаючи на те, що основними дописувачами у низовій пресі у той час були робкори, в СРСР регулярно проводилися їхні зібрання загальносоюзного рівня. Перша Всесоюзна нарада, де визначено єдині рекомендації щодо всього робкорівського руху, зокрема, об'єднання робкорів навколо редакцій, скликана газетою «Правда» і відбулася у 1923 р., друга – у 1924 р., подальші зібрання скликалися раз на 2–3 роки: третя нарада – у 1926, четверта – 1928, п'ята – 1931 р. Кількість делегатів від наради до наради зростала: у 1923 р. їх було 42, у 1924 р. – 353 від 100 тис. робкорів, у 1926 р. – 580 від 250 тис., у 1928 р. – 746 від майже півмільйона. Делегати п'ятої Всесоюзної наради, яка відбулася у лютому

1931 р., представляли тримільйонну армію робсількорів [16, 320]. Можна стверджувати, що частка учасників з України була чималою з огляду на те, що Україна за кількістю і за типами друкованих видань займала серед інших республік СРСР провідне місце. Право участі у Всесоюзних нарадах виборювали кращі з кращих, яких визначали шляхом проведення оглядів-конкурсів газет і гуртків робсількорів.

До сектору преси культпропу ЦК КП(б)У регулярно надходили телеграми і повідомлення міськкомів і райкомів КП(б)У, редакцій газет про наявність стінних і багатотиражних газет та кількість робсількорів по районах. За даними редакції газети «Артемівський Пролетар», у місті Артемівську станом на кінець травня 1931 р. налічувалося 573 робкори, 638 сількорів, 253 військкори і 97 юнкорів (разом – 1561), у м. Бердичеві – 2004, у Вознесенському районі – 3000, Конотопському – 943, Кременчуцькому – 1100, Лубенському – 1036, в Одесі – 17 000, у Полтаві – 1710, Прилуках – 4056 тощо [17, 3, 14, 43, 82; 18, 16, 39, 41].

Отже, лави робкорів постійно поповнювалися і якщо у 1920-і роки в УРСР їх було до 25 тис. (по всьому СРСР – лише робкорів 74 тис. і приблизно така ж кількість сількорів), то на початку 1930-х рр. армія робсількорів України склала вже понад півмільйона осіб, які публікувалися у вже численних на той час районних, міських і багатотиражних газетах [19, 17]. Таким чином, основною рисою, що характеризує робсількорівський рух як явище, є його масовість: «Наша печать потому и советская, что в ней участвуют массы через рабкоров. Рабкоровское движение – одна из форм советской демократии, реального приобщения масс к активному советскому строительству» [20].

Одночасно з матеріалами про зростання і покращення у справі робсількорівського руху, з'являються повідомлення про «ухили»: «Серед старих робкорів помічається халтура, є випадки протиставлення спеців робітничій пресі», «Пресу нашу куркулі прагнуть використати як легальний засіб боротьби з радянською владою» [21, 182]. Критика і самокритика робкорів звучала постійно, хоча її тон змінювався залежно від запиту і загальної си-

туації. Частими є скарги на відсутність реакції колективів на зауваження робкорів, нарікання на ігнорування постанов робсількорівських нарад щодо переходу на нові форми роботи: «Робкори плентаються у хвості великої трудової армії. Робкори можуть і повинні йти в ногу з темпами життя... Робкори повинні писати про те, що потрібно на сьогодні» [22]. Щодо справжніх недоліків у роботі робсількорів, то ними є загальна бюрократизація руху, формалізм. Позитивним можна вважати той факт, що зазвичай кореспондентами обирали або призначали більш-менш грамотних людей, яких знали і поважали у колективі.

Робсількори у 1920-і – на початку 1930-х років відігравали значну роль у житті суспільства, перебуваючи при цьому під постійною опікою партійних органів. Втім, у той час були непоодинокими випадки гоніння на робкорів. Про це дізнаємося з газетних статей, де йдеться про переслідування робкорів аж до фізичної розправи над ними: «В Бердичевском округе местное кулачье и темные элементы ведут кампанию против селькора Ящука. Была сделана попытка покончить с Ящуком. Следствие по делу о преследовании селькора ведется прокуратурой» [23]. Переслідування робкорів і факти вбивств були непоодинокими, тому регулярно проводилися засідання, збори колективів редколегій, на порядок денний яких виносилося питання «зажиму робкорів». У розправах над робсількорами звинувачували «непманів і куркулів»: «Ненависть куркулів проявлялася у численних побиттях, звірячих убивствах робкорів і сількорів... Радянський уряд став на захист робсількорів» [24]. Задля залякування «ворогів», над ними повсюдно проводилися показові судові процеси. З допису «Партия и рабкоры» у газеті «Коммунист», дізнаємося про заснування фонду робкорів і сількорів за рахунок добровільних пожертв, кошти з якого мали виділятися родинам кореспондентів, які загинули на своєму посту [25]. Помста робсількорам часто здійснювалася у відповідь на їхні публікації – доноси на антирадянські виступи чи висловлювання громадян. Упродовж всього періоду існування робсількорів, їм відводилася роль «викривачів» того, що заважало владі, натомість вла-

да завдяки робсількорам намагалася показати свій тісний зв'язок з «трудящими масами».

Наукова новизна полягає у тому, що робсількорівський рух як явище радянського часу розглядається в контексті функціонування низової преси, зокрема, стінних та багатотиражних газет, що виходили на промислових підприємствах, у колгоспах, навчальних закладах і установах України у 1920-х – на початку 1930-х років.

Висновки. На початок 1930-х рр. низова преса вкупі з величезною армією кореспондентів-аматорів міцно закріпилися у системі політичного контролю радянської держави. Менше з тим, робсількорівський рух, навіть з огляду на всі політичні та ідеологічні особливості історичного періоду, що розгляда-

ється у статті, мав неабияке позитивне значення для тогочасного суспільства. Завдяки можливості стати кореспондентом газети, нехай і стінної, звичайні робітники і селяни вчилися азам журналістики, підвищуючи свій освітній і культурний рівень. В умовах гострої нестачі професійних кадрів, робсількори стали основними дописувачами низової преси – районних, багатотиражних, стінних газет, що потребувало глибокої обізнаності у справах конкретного виробничого колективу, участі у громадському житті. Необхідно також відмітити роль робсількорівського руху в історії розвитку медіаосвіти. Вважається, що саме робсількорівський рух був першим усвідомленим досвідом масової медіаосвіти.

Список використаних джерел

1. Кожевников Г. А. Партия – организатор рабселькоровского движения в СССР (1917–1937). Саратов : Изд-во Саратовского ун-та, 1965. 120 с.
2. Алферов В. Н. Возникновение и развитие рабселькоровского движения в СССР. Москва : Мысль, 1970. 304 с.
3. Вартанов Г. И. Рабкоровское движение на Украине после XX съезда КПСС (1956–1961 годы). Автореф. дис. ... канд. истор. наук. Киев, 1964. 20 с.
4. Цветков В. П. Коммунистическая партия – организатор и руководитель движения рабочих корреспондентов в первые годы индустриализации страны (1926–1929 гг.). Автореф. дис. ... канд. истор. наук. Харьков, 1969. 21 с.
5. Степанчук Ю. С. Робсількорівський рух в умовах формування тоталітарної системи в Україні. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2003. № 493 : Держава та армія. С. 175–182.
6. Мовчан О. М. Робсількорівський рух. Енциклопедія історії України. Том 9. Київ : Наукова думка, 2012. С. 247–248.
7. Сафонов Д. Рабселькоры как явление советской действительности 1920–1930-х годов URL:// http://vestospu.ru/archive/2015/articles/Safonov_D2-14.html (дата звернення: травень 2020).
8. Постановление ЦК ВКП(б) о перестройке рабселькоровского движения. 16 апреля 1931 г. КПСС в резолюциях съездов, конференций и пленумов ЦК (1898–1988). Т. 5: 1929–1932. Москва, 1984. С. 285.
9. Пролетарська правда, 1931. 7 серпня ; Пролетарська правда, 1931. 8 серпня.
10. Низовий фабрично-заводський пресі – міцне партійне керівництво. Пролетарська правда, 1931. 27 жовтня.
11. Юров Ю. Твоя заводская газета. Москва, 1960. 117 с.
12. До всіх окружних партійних комітетів, редакцій газет, робкорів та редколегій стінних газет. ЦДАГО, ф. 1, оп. 20, спр. 2493, арк. 1, 1927.
13. Ближе к рабкору. Коммунист, 1925. 5 мая.
14. Проект навчального програму 4-місячних курсів підвищення кваліфікації газетних робітників. ЦДАГО, ф. 1. оп. 20, спр. 2699, арк. 113–114, 1928.
15. Пролетарська правда, 1930. 30 березня.
16. Рабселькоровское движение. Большая советская энциклопедия. Москва, 1975. Т. 21. С. 320.
17. Відомості міськкомів, райкомів КП(б)У, редакцій міських і районних газет про наявність багатотиражних і стінних газет, кількості робсількорів. Ч. 1. ЦДАГО, ф. 1, оп. 20, спр. 4417, арк. 3, 14, 43, 82.
18. Відомості міськкомів, райкомів КП(б)У, редакцій міських і районних газет про наявність багатотиражних і стінних газет, кількості робсількорів. Ч. 2. ЦДАГО, ф. 1, оп. 20, спр. 4418, арк. 16, 39, 41.

19. Степанчук Ю. С. Діяльність громадських і політичних об'єднань УСРП у контексті соціальної політики більшовицького режиму в 1920-х – на початку 30-х рр. ХХ століття. Автореф. дис. ... канд. іст. наук, 2006. Черкаси. С. 17.
20. Всеукраинское совещание редакторов. Коммунист, 1925. 5 февраля.
21. Про партійне керівництво робітькорівським рухом. ЦДАГО, ф. 1. оп. 20, spr. 2493, ark. 182.
22. Ясинський Я. Робкори не завжди ведуть вперед. Пролетарська правда, 1930, 4 березня.
23. Поход против селькора. Коммунист, 1925. 24 февраля.
24. Александров А. Руки прочь от рабкора! Коммунист, 1924. 21 ноября.
25. Партия и рабкоры. Коммунист, 1924. 21 ноября.

References

1. Kozhevnikov, G. A. (1965). The Party as an organizer of worker and village correspondents' movement in the USSR (1917—1937). Saratov: Izd-vo Saratovsogo un-ta [In Russian].
2. Alferov, V. N. (1970). The formation and development of the worker and village correspondents' movement in the USSR. Moscow: Mysl [In Russian].
3. Vartanov, G. I. (1964). The worker and village correspondents' movement in Ukraine after the XX Congress of the CPSU (1956—1961). Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Russian].
4. Tsvetkov, V. P. (1969). The Communist Party as an organizer and leader of the worker correspondents' movement in the early years of the country's industrialization (1926—1929). Extended abstract of candidate's thesis. Kharkov [in Russian].
5. Stepanchuk, Iu. S. (2003). The worker and village correspondents' movement in the context of formation of totalitarian system in Ukraine. Herald of Lviv Polytechnic National University (No. 493), (pp. 175—182) [In Ukrainian].
6. Movchan, O. M. (2012). The worker and village correspondents movement. Encyclopedia of History of Ukraine (Vol. 9), (pp. 247—248). Kyiv: Naukova dumka [In Ukrainian].
7. Safonov, D. (2015). The worker and village correspondents as the phenomenon of Soviet reality in the 1920s and 1930s. Retrieved from http://vestospu.ru/archive/2015/articles/Safonov_D2-14.html [in Russian].
8. Resolution of the Central Committee of the CPSU (b) on the restructuring of the worker and village correspondents' movement. April 16, 1931. CPSU in resolutions of congresses, conferences and plenums of the Central Committee (1898-1988). (1984). (Vol. 5), (p. 285). Moscow [In Russian].
9. Proletarska Pravda (August 7, 1931); Proletarska Pravda (August 8, 1931) [In Ukrainian].
10. (October 27, 1931). A strong party leadership for the grassroots factory press. Proletarska Pravda [in Ukrainian].
11. Yurov, Yu. (1960). Tvoja zavodskaja gazeta. Moscow [In Russian].
12. To all district party committees, newspaper editorial offices, workers and editorial boards of wall newspapers (1927) TSDAGO, f. 1, op. 20, spr. 2493, ark. 1. [In Ukrainian].
13. Closer to worker correspondent. (May 5, 1925). Kommunist [in Russian].
14. Draft curriculum of 4-month refresher courses for newspaper workers (1928). TSDAGO, f. 1. op. 20, spr. 2699, ark. 113—114 [In Ukrainian].
15. Proletarska Pravda. (March 30, 1930). [in Ukrainian].
16. The worker and village correspondents' movement. (1975). The Great Soviet Encyclopedia. (Vol. 21), (p. 320), Moscow [In Russian].
17. Information of city committees, district committees of KP (b) U, editorial offices of city and district newspapers on the availability of mass-circulation and wall newspapers, the number of worker and village correspondents. p. 1. TSDAGO, f. 1, op. 20, spr. 4417, ark. 3, 14, 43, 82.
18. Information of city committees, district committees of KP (b) U, editorial offices of city and district newspapers on the availability of mass-circulation and wall newspapers, the number of worker and village correspondents. p. 2. TSDAGO, f. 1, op. 20, spr. 4418, ark. 16, 39, 41.
19. Stepanchuk, Iu. S. (2006). The activity of public and political associations of the USSR in the context of the social policy of the Bolshevik regime in the 1920s - early 30s of the twentieth century. Extended abstract of candidate's thesis. Cherkasy [In Ukrainian].
20. All-Ukrainian meeting of editors. (February 5, 1925). Kommunist [In Russian].
21. About the Party leadership of the worker and village correspondents' movement. TSDAGO, f. 1. op. 20, spr. 2493, ark. 182 [In Ukrainian].

22. Iasynskyi Ia. (March 4, 1930). The worker correspondents do not always lead ahead. Proletarska Pravda [in Ukrainian].
23. Campaign against the village correspondent. (February 24, 1925). Kommunist [In Russian].
24. Aleksandrov, A. (November 21, 1924). Hands off the worker correspondent! Kommunist [In Russian].
25. The Party and the worker correspondent. (November 21, 1924). Kommunist [In Russian].

Стаття надійшла до редакції 02.10.2020
Отримано після доопрацювання 15.10.2020
Прийнято до друку 10.12.2020

УДК 329:659.4:004.738.5.

Цитування:

Кузняк О. В. Сучасні партійні pr-технології як різновид прикладних соціально-комунікаційних технологій. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 78–82.

Kuzniak O. (2020). Modern party pr-technologies as the variety of applied social-communicative technologies. *Library science. Record Studies. Informology*. 4, 78–82 [in Ukrainian].

Кузняк Олександр Володимирович,
аспірант Київського національного університету
культури і мистецтв
crisshhh07@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3724-1831>

СУЧАСНІ ПАРТІЙНІ PR-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК РІЗНОВИД ПРИКЛАДНИХ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Мета роботи. *Визначити ключові pr-технології в партійних інтернет-комунікаціях, а також проаналізувати специфіку їх застосування як різновиду соціально-комунікаційних технологій (СКТ). Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні соціально-комунікативного та структурно-функціонального підходів, а також на загальних принципах науковості, об'єктивності, єдності логічного та історичного підходів під час дослідження соціальної структури, політичних інститутів і процесів. Наукова новизна роботи полягає в обґрунтуванні тези про вплив «ноополітики» на визначення сутнісних характеристик PR-технологій у партійній комунікації як СКТ, які ґрунтуються на певному плані (програмі) та є цілеспрямованою організованою діяльністю з управління комунікативним процесом в межах роботи партії, а також в обґрунтуванні потреби у формуванні й підтримці двосторонньої партійної комунікації, заснованої на інтерактивних PR-практиках у інтернет-просторі. Висновки.* *Проведений аналіз PR-технологій, що використовуються у партійній комунікації в глобальній мережі, засвідчує істотну динаміку функціональних змін в інтернеті від Web 1.0 до Web 2.0.: від створення особистих сайтів політичних діячів й політичних сил, інтернет-представництв, технології відкритих інтернет-дебатів й «інформаційного спонсорства» ЗМІ – до ситуації, коли на перше місце виходить блогінг й починають активно використовуватися соціальні мережі (Facebook й Twitter), що стимулюють розвиток горизонтальних мереж партійної інтерактивної комунікації.*

Ключові слова: *прикладні соціально-комунікаційні технології; інтернет, pr-технології; політичні партії; партійна комунікація; соціальні мережі; блогінг.*